מוזט מאת יוהאן סבסטיאן באך

רעיון: שרה הורביץ

ערכו: צביה ויזנר חגית ושרה

הקדמה:

ניתן להתאים את היצירה לכל תקופות השנה תוך התמקדות בנושאים מוזיקליים שונים.

מטרות מוזיקליות:

- זיהוי צליל הטוניקה.
- הבחנה בין סיום "פתוח" - לא יציב, לבין סיום "סגור" - יציב.

מטרות חוץ מוזיקליות:

- היכרות עם המלחין יוהאן סבסטיאן באך.
- תרגול מוטוריקה עדינה.

אוכלוסיית היעד:

כיתות תקשורת בתפקוד בינוני, בגילאי 12 עד 14.

מערך שיעור

קישור לביצוע היצירה מוזט מאת באך.

מבנה היצירה: A-B-A

עזרי הוראה

- מצגת מוזט של באך.pptx
- חישוקים כמספר תלמידי הכיתה.
- כלי הקשה כמספר התלמידים בכיתה כגון שליש, תיבה סינית, מקלות הקשה וכד'.

דגשים לתנאים פיזיים:

- מקרן
- רמקול
- מרחב

מהלך הפעילות:

פתיחת השיעור – משחק הכנה ליצירה:

המורה משמיעה את השיר "הנה מה טוב ומה נעים" (קישור לביצוע מתוך חוברת צלילי המוזיקה 1 – חוברת לתלמיד, המכון לאינטגרציה, אוניברסיטת בר אילן), התלמידים יבצעו תנועה עם יד אחת בלבד לפי שינוי הגובה המלודי כאשר התלמידים מחקים את תנועות המורה. המורה 'מטיילת' עם היד לפי הגבהים במוזיקה, כשהצלילים גבוהים היד תנוע למעלה, כשהצלילים נמוכים היד תנוע למטה בזמן שהשיר מגיע לצליל ה"ביתי", המורה מקישה בשליש והתלמידים יתבקשו להניח את היד על איבר בגוף שהם בוחרים (כגון ראש, ברך וכד') כשישמעו את ההקשה.

האזנה ראשונה ליצירה:

תנועה במרחב - המורה מדגימה והתלמידים חוזרים אחריה בתנועה. התלמידים קמים מהכיסא ומטיילים בכיתה כאשר המנגינה "מטיילת", וכאשר המנגינה חוזרת ל"ביתי" - צליל הטוניקה, הם חוזרים לשבת על הכיסא.

המורה תספר על עכבר שיוצא מביתו ונכנס אליו חזרה כאשר הוא נבהל מהחתול. כשהחתול ישן הוא מנצל את ההזדמנות לטיול ארוך.

האזנה שנייה:

לאחר הסיפור המורה תשמיע שוב את היצירה (חלק **A**) יחד עם המצגת המתארת את הטיול של העכבר וחזרתו הביתה (קישור למצגת).

האזנה שלישית:

השמעת חלק B של היצירה תוך כדי מעקב אחר הגרף המוזיקלי (שקופית מספר 5 במצגת).

האזנה רביעית:

המורה תחלק לתלמידים כלי הקשה (כגון שליש, תיבה סינית, מקלות הקשה וכד').

המורה תשמיע שוב את היצירה (או תנגן בפסנתר) בזמן שהמנגינה חוזרת לבית התלמידים יתבקשו להקיש הקשה אחת של הערך הרתמי רבע (Ta) כאשר המנגינה חוזרת ל"ביתי" - לצליל הטוניקה. בפעמיים הראשונות המורה תבצע את המשימה ביחד עם התלמידים ואח"כ תשאל מי יכול לשמוע את החזרה הביתה לבד, כאן ניתן לעשות סבב כאשר כל תלמיד בתורו משמיע את צליל החזרה הביתה. המורה תעמוד ליד התלמיד שהגיע תורו ולפי רמתו תרמוז לו במחווה של נשימה דרמטית או הרמת יד וכו'.

המלצה לפיתוח:

- אם התלמידים ברמה יותר גבוהה ומסוגלים להסתובב במרחב, אפשר לפתח את פעילות הפתיחה להליכה בכיתה ועצירה במקום או חזרה לכסא הישיבה בצליל הטוניקה.
- את הכסא כצליל ה"בית" אפשר להחליף בחישוק.
- בפעילות המסכמת אפשר לחלק את הכיתה לשתי קבוצות, אחת תנגן בזמן "טיול" המנגינה, ואחת תקיש בזמן החזרה לצליל ה"בית".

תובנות ועקרונות עבודה:

- לעתים התלמידים מתקשים בהתמצאות במרחב או מתקשים בביצוע הוראות הקשורות למרחב, תלמידים אלה צריכים תיווך והדגמה בפעילות.
- יתכן ויהיה קושי מוטורי במעקב אחר הגרף המוזיקלי. גם כאן כדאי לתווך ולהדגים.
- עקרון החישוקים או הכיסאות יכול לעבוד בכל פעילות מוזיקלית שיש בה צורך בשינוי מיקום או מרחב (כמו במשחק ים-יבשה מוזיקלי).